

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

**ADVIES OMTRENT DE APPRECIATIE
VAN MAATSCHAPPELIJK EN BELEIDSGERICHT ONDERZOEK
IN DE LOOPBAANOPBOUW VAN ONDERZOEKERS**

ADVIES OMTRENT DE APPRECIATIE

—

VAN MAATSCHAPPELIJK EN BELEIDSGERICHT ONDERZOEK

—

IN DE LOOPBAANOPBOUW VAN ONDERZOEKERS

1. Situering

1.1. In zijn toespraak op het Symposium "Een Vlaamse fiscaliteit binnen een economische en monetaire unie", gehouden op 5 december 1998, stelde de minister-president enigszins ontgoocheld te zijn over de matige belangstelling van de Vlaamse academische wereld voor de ontwikkeling van inzichten en voorstellen inzake grotere fiscale autonomie voor Vlaanderen, en dit in het licht van een volgende fase van de Staatshervorming. In 1988 was dat helemaal anders, toen de bijdragen uit de universitaire wereld een grote invloed hadden op de ingrijpende staatshervorming die dan werd doorgevoerd. Samen met de academische verantwoordelijken zou de minister-president naar een verklaring hiervoor willen zoeken. Hij benadrukt dat het wetenschapsbedrijf zeker niet uitsluitend mag gestuurd worden met het criterium van de maatschappelijke relevantie, maar hij zou het betreuren dat onderzoeksactiviteiten gericht op actuele politieke vraagstukken slechts een verwaarloosbare impact zouden hebben op een wetenschappelijke carrière.

1.2. Vanuit deze bekommernis vraagt de minister-president de VRWB en de VLIR om een gecoördineerd, onderbouwd beleidsadvies omtrent de behandelde aangelegenheid, met daarin een analyse van de bestaande situatie en eventuele remediëring naar de toekomst.

1.3. In zijn vraag om advies preciseert de minister-president dat vele Vlaamse wetenschappers hem melden dat zij weliswaar interesse hebben in maatschappelijk en beleidsgericht of -ondersteunend onderzoek, maar dat zij moeten vaststellen dat dergelijk onderzoek minder gevaloriseerd wordt bij de evaluatie en beoordeling van onderzoekers, bvb. voor bevorderingen. Dit soort "toegepast" onderzoek maakt nochtans, aldus de minister-president, integraal deel uit van de taak van maatschappelijke dienstverlening van de universiteit, één van de beweegredenen trouwens waarom hij het Programma Beleidsgericht Onderzoek in het leven heeft geroepen. Verder stelt de minister-president in toenemende mate te ondervinden dat in onze hedendaagse maatschappij het wetenschappelijk onderzoek zich niet alleen binnen zijn eigen gedefinieerde grenzen moet bewegen (de

klassieke opvatting over "fundamenteel onderzoek" en "academische vrijheid"), maar dat het ook een essentieel onderdeel is geworden van onze kennisgebaseerde samenleving, die in vele gevallen afhankelijk is van wetenschappelijke onderbouwde beleidsadviezen.

2. Advies

2.1. Uit een rondvraag in de VRWB bij vertegenwoordigers van alle universiteiten blijkt dat, anders dan meegedeeld aan de minister-president, thans reeds in de praktijk het maatschappelijk en beleidsgericht of beleidsondersteunend onderzoek in rekening wordt gebracht bij de evaluatie en beoordeling van onderzoekers in de loop van hun carrière.

2.2. De VRWB noteert overigens dat een aanstelling en een bevordering in het kader van het zelfstandig academisch personeel tot de autonome bevoegdheid behoren van het universiteitsbestuur.

2.3. In alle universiteiten wordt een kandidaat voor een aanstelling of bevordering in het ZAP-kader geëvalueerd op basis van zijn kwalificaties voor drie aspecten: (1) zijn onderzoeksprestaties, (2) zijn pedagogische kwalificaties en (3) zijn eventuele activiteiten op het vlak van wetenschappelijke dienstverlening.

2.4. Voor een eerste aanstelling komt in alle universiteiten bij de evaluatie de klemtoon in hoofdzaak te liggen op de verwezenlijkingen op wetenschappelijk vlak. Recent wordt ook aan het pedagogisch dossier van de kandidaat veel aandacht besteed. Voor bevorderingen is het de verantwoordelijkheid van de evaluatiecommissies om de evenwichtsoefening te maken en de drie luiken tegen elkaar af te wegen. In de praktijk zullen doorgaans voor de eerste graden het wetenschappelijke en onderwijsdossier doorslaggevend zijn, terwijl voor de hogere graden de wetenschappelijke dienstverlening ook in zekere mate gewicht in de schaal kan werpen.

2.5. Wat in het bijzonder het beleidsgericht of -ondersteunend onderzoek betreft, wordt dit bij ons weten evenzeer opgenomen in de evaluatie van de onderzoeksprestaties, voor zover het inderdaad om wetenschappelijk onderzoek gaat. Maar omdat dit soort onderzoek meestal via kortlopende projecten wordt gesubsidieerd, dreigt het gevaar dat het wel eens kan afglijden naar minder wetenschappelijke aspecten. In dat geval gaat het om wetenschappelijke dienstverlening, die voor aanstellingen omzeggens niet wordt in aanmerking genomen

en voor bevorderingen minder essentieel is dan het wetenschappelijk en pedagogisch dossier.

2.6. In zijn advies bij 'Het Vlaams Wetenschaps-, Technologie- en Innovatiebeleid - Beleidsbrief voor het jaar 1999' pleitte de VRWB er reeds voor dat lange-termijnfinanciering evenzo mogelijk moet zijn voor projecten inzake beleidsgericht onderzoek. Als argument werd o.m. aangehaald de kans voor de opbouw van de wetenschappelijke expertise¹.

Het maatschappelijk en beleidsgericht of -ondersteunend onderzoek zou merkkelijk aan wetenschappelijke waarde kunnen winnen, indien de financiering zou kunnen lopen via meerjarige projecten. Bij evaluatie van de betrokken onderzoeker zal dit soort onderzoek een volwaardig onderdeel kunnen zijn van zijn wetenschappelijk dossier.

Elisabeth Monard
Secretaris

Roger Dillemans
Voorzitter

---

¹ Advies van de VRWB bij 'Het Vlaams Wetenschaps-, Technologie- en Innovatiebeleid - Beleidsbrief voor het jaar 1999', (VRWB-R/ADV-59 van 25 maart 1999), aanbeveling 3.25:

'De VRWB merkt hierbij op dat de projecten voor beleidsgericht onderzoek vaak kortlopend zijn, en het betrokken wetenschappelijk personeel enkel voor korte termijnen kan worden aangesteld. Dit is niet bevorderlijk voor de opbouw van de wetenschappelijke expertise terzake. Bovendien vergt de aard van een aantal projecten beleidsgericht onderzoek (bvb. bij het aanleggen van databestanden, het ontwikkelen van methodologische concepten, ...) een lange looptijd.

Daarom bepleit de VRWB dat lange-termijnfinanciering evenzo mogelijk moet zijn voor projecten inzake beleidsgericht onderzoek, zoals nu reeds deels het geval is bij het PBO 1998, dat openstaat voor o.m. longitudinaal onderzoek. Daarenboven moet bij het toekennen van beleidsgerichte onderzoeksprojecten er voldoende rekening mee worden gehouden dat ook in dit soort onderzoek de onderzoeker de kans moet hebben om een doctoraat voor te bereiden.'